

ΣΝΣΝΙΑΝ

ΧΝΑΜΟC ΤΑΥΜΑC
(EZERSZÁZ)

BRASNYÓ ISTVÁN

tolt molti muulpa lu kun uultal
mäs uni jächlal lu kun enemmel

hozzá fogható óriás vidék ugyan hol van
ehhez hasonló regebeli nép ugyan hol nevelkedett
(Jeli us eri)

INVOKÁCIÓ

1. Ahogy pillantástok homokja beszítálta a lejtőket, amelyeken alá-nyargaltatok, mintha az Egek küldöttei lennétek,

Sohasem látott kelméjű ruhákban, formájú süvegekben, melyeknek mintáját a szelek örvénylése rajzolta, és e kacsok megdermedtek a Kárpátok hágóiban:

Ázsia istenei lobogó rajokban eresztettek útnak benneteket, mintha újdonság történelmet óhajtának ajándékozni a számotokra, s ennek érkezett el, íme, a kezdete –

A feledés hatalmas hullámaival a nyomdokaitokban, amelyek olykor áradattá duzzadva nyomulnak át az erdőségeken, és mintegy álmaik súlya alatt hajlanak meg zúgása előtt a szálfák,

Kitódulva közöttük az emberiség ismeretlen történelméből, egyszeriben ott állni a legendák mezején, és ahogy azt elborítják sehonnan sem hozott sátraik:

Egy népesség, amelynek minden tudása egy nyaláb félbe hasított vesszőbe van beleróva a földkerekség legsérülékenyebb bizonyosságaként

(Mert honnan az értesülés, miszerint a Föld kerek alattatok, mintha a szekeretek kereke lenne, az ég boltozatán gördülő valamely szekéré, amely Göncölszekerek mása),

Nem tudni, az időben – az európai időtől távol – honnan rátok szakadt tudománnyal, mintha az Új Világba érkezettek volna, amely mindezt érthetetlennek és a helyi istentől elrugaskodottnak találta;

A Történelem és a Származás kapui pedig becsukódtak mögöttetek, s egyetlen eredetetek maradt: a Felejtés,

Ennek a hosszú szálát gombolyítva akadt néha ismerős bog, amelynek mintha jelentése lett volna, miként messze világok utóbb föllet csomóírásában a csomónak:

Hangsúlyos és nyomatékosított pontjai az új terepnek, ahol az Emlékezet kezdett sípolni és túlkölni, és az alvót az elhallgatott kürtök elült harsogása verte föl, ahogyan a szokatlan síkon megfagyott a csönd:

Az asszonyok és gyerekek zsvajva, a nyíl suhanásának sóhajtó hangja, s ahogy a szablya pengéje európai csontot ér . . .

(SZENT SZERZŐDÉSEINK EZEK A SEBEK . . .)

2. Ahogy Európa testében a fájdalom magasra tornyosodik, mintha azovi fenevad hányná-vetné magát a sós mocsárban, lelkiismeretünk óhazájában,

Ahol az aranyos markolatú fegyvereket kovácsolták és az íjak fáját faragták, meg hozzá a nyilak tolla nőtt a vadmadarak fészken;

Ahol a világűri szelek magas dombokat hordtak össze anyagtalanságukból a szemhatár fölé, emelve magukkal a népességet, és egyszeriben a jósök jóslatai többé nem váltak be;

A nemzetségek idegen és ismeretlen álmokat láttak, lópaták dobogását érezték halántékukon, és a lovak elragadták őket, miként a tengeri vihar –

És valaki megmutatkozott veretes nyergében ülve, talpa alig érintette a kengyelt, s mintha a fellegekből szólna, termetre oly hatalmas,

Szava valóságos szózat, ahogy a hangok szirmait szertesodorja lehetete, s azok megülnek a föld zugaiban, miként a fülkagylók labirintusaiban,

És valami fölzúduló, földöntúli rázkódás lendületétől nekiiramodva, mintegy idegen erőtlől hajtottan, mely nem vesz tudomást az elme állította akadályokról,

Kaptatva fölfelé a fellegek bércein, elnyeetve a ködtől, mely már csak új helyén eresztette szabadon népét,

Hajszolva elő az újabb és újabb méneseket és ügetésre ösztökélve a csordákat, érkeztek a híre sincs világból az aranypéNZ színű bizánci szemek elé,

S aztán megtorpantak Európa határán, egy nyilat löve be csupán üzeneteként messzire, az idegen terepre, szablyasuhintást küldve előre a széllel, mely szinte lemetszi a fülét annak, aki meghallja:

Ott állva, mint fenyegető jelenlét, senki által sem sejtett értelmű nyelven kiáltozva, amely úgy hangzik, mintha szólongatnának valakit, e tájék rejtekében lakozót,

Am senki sem válaszol, nem azért, mintha nem volna jelen, vagy nem méltatná válaszra sem a szólongatást,

Ha tanácstalanságában torkára forr a szó, mintha kőbe harapott volna, és késik a válasszal, ami inkább jajszóra emlékeztetne, egy hosszú jajdulásra,

Ami a hullám hátán szalad a földrésZ túlsó határától a következő földrésZ határáig, amelyről senkinek ugyancsak sejtelme sincs.

*

Mint amikor a mostanra félig földbe süllyedt kőkentaurok eleven másai ménesekben érkeztek Mezopotámiából, valóságos áradatuk söpört végig a görög városok agóráin, hogy ellenük kellett városfalakat emelni,

És most ugyanolyan falakba ütközve ezek a lovasok, miként az elhajtott parittyakó, amely a találomra kinyitott Bibliából repül:

Tehát nem ők hozzák az öldöklés szertartását – az mindigtől fogva tart, sokfelé ekképpen dicsérik Istent, mintha a Megváltó Szent Vérért csapolnák,

Régezte valahol a sötétedés határán lakozva, a Nap haladtában szemmel már alig kivehető vidéken, ahol ugyan véget érni tűnik az élet sivataga, az Idő –

És itt, a lelkek sivatagában, az Időtlenségben, ahol a szokásos napvilág mintha bántaná a szemet, és a gyümölcsöknek is, melyek nagy bőségben teremnek, mintha hiányozna a fája,

Egyszerre mint valami újdonság, újdonatúj létezéssel, égi útmutatók szerint, hadak csapnak le, amelyek semmiféle rémtől sem hőkölnék vissza a levegőég sodorvonalát követve, mintha csak az ő fülükkel hallható dobszó űzné őket;

Úgyhogy érkeznek most, akiket tábori dobszó és a faharang hangja kergetett világgá, amelyről úgy találták, hogy voltaképpeni birtokuk, éledező hazájuk,

Mialatt a szitáló sötéttséggel versenyt futva birodalmak omladékain vágták keresztül magukat, mintha a tulajdon, élükön járó kánjukat üldöznék, aki megszabta nyargalásuk irányát:

Lovaik szájából a nyál ezüst pókfonál formájában sugárzott, és számkra mindenkinek egyugyanazon nevezete volt, mintha halottak arcát viselné.

3. A hely, ahol mindigtől ismerősnek tűnik minden; ahol az idők folyása kezdetektől fogva a maga természete szerint ingoványokba gyűlik:

És belegázolva az idő ingoványába, miután sokan nem ismerték ki benne magukat, elég számosan elvesztek vagy csak elrejtőztek, szemüket behunyva beúsztak a sötéttségbe,

Úgy tettek, mint aki a tükrök hátlapja mögé veszi be magát, és tudomása máris a Felső-Mennyig (num-tárom) érne,

És most ott léteznek, mások számára láthatatlanul, roppantul nagy erejük ott feszül szándékaik jelenléte mögött,

Nem pusztán visszaverődik, de megsokszorozódik, mintha bűbajosok élesztgetnék őket nemlétük hátterében, amelyen fönnakad a tekintet,

Megütközik a gondolat, mintha határt húzna maga köré, behatárolná önmagát, csellel fejteni meg ekként valami kifejezhetetlent,

Ami voltaképpen a Keletkezés gondjaira volt bízva, miként a szentély is, amelyet a Világtozás számára építettek,

Nem sugárküllőkön gördülő mennyboltot, hanem súlyos és fáradt földet, amelyen keréktalpak húznak párhuzamos vonalat,

Barmokkal tipratnivalót éjszakák évadján, amelynek még messze a virradata, amikor figyelme már a tétova madárhangok felé fordul:

E néma és semmit sem sejtő világot a látóhatár aljáig leigázni tekintetükkel – ezért érkeztek a segédcsapatok,

Úgyhogy együtt voltak a törzsfők, közös szálláson, elosztva a szélrózsa ágai szerint, dicsőséget szerezni a nemzetségeknek a szélfúvásban, rejtetni való helyeket a hófúvás előtt,

Itt ment végbe a seregek fölállása, amelyeket a világosság terelt maga előtt, már évszázadokon át, egészen a kínai Nagy Fal tövétől, afféle lidérclobogásként,

Amely majd időnként fel fog éledni az arcokon, tükröződni fog a szemekben, egy távolság, amely a lelkekben a visszájára fordult, és lélegzetként elakadt,

Majd kiáltásként tört föl, miként ha a Föld nyílna meg és suvadnának a tengerek partjai,

És megállni itt, amely hely már a világ másik fele, és tudván tudni, hogy innen már sehová sem vezet útirány.

(EGEK FÜSTJE, HAMUESŐJE)

4. Folyók hosszú partjai előtt, amelyek végtelenül ereszkednek alá a folyás irányából, partok, sohasem visszafelé, és közöttük folyik el végét nem érő tükröződésként az örökkévalóság,

Villózás forrásai, melyeket nem homályosít el egek gomolygó füstje, sem a hamueső,

Folyók, hellyel-közzel a vízszint alatt járhatók, haránt elnyúló gázlok szakadékainak partján, mintegy a távolság átlóin, amerre a magasban csupán a szélfúvás jár;

Míntha egy felsőbb örvénylésből, a végtelenség pályájának forgásából alsóbb sodródásba térne meg a világot ölelő titok, ide, a semminemű fedezékébe,

Mint sötétség örleménye, mely pereg lefelé, és nincs semmiféle fel-tárható mennyisége, amelyen a jövődő élőködhetne –

Ez a tartam hosszabb minden más tartamnál, ami az idők számvetésében ismeretlen tételként tartja fenn magát, miként a napvilág lángolása,

És megnevezhetetlen tömegei ott torlódnak valahol az égaljon is túl, olyan helyen, amelyről jószerével már nincs is tudomás, a messzeségben már nem is jegyeznek:

Errefelé tartva tehát, mint aki tüzet legeltet a mezőségben – hasonló céllal és elképzelhetetlen távlattal,

Hogy a nyomok maradjanak az egyetlen megbízható följegyzés, amelyekről utóbb már megállapíthatatlan, hogy voltaképpen kinek is lehetnek a nyomai,

Mintha járványt hurcolnának az országutakon meg úttalan utakon, amerre csak ember eljuthat, s az útjába kerülők rémületükben megfutamodnak előle;

Ennyi a bizonyossággal fölismerhető, és időben a világ távolából hírből követhető . . .

(SÁTORFÁK TÉLVÉGI, HANYATT ESETT ÁRNYÉKA)

5. Valami hatalmas fordulóval mintha visszatérés esne az eredethez, utánczásában a helyzet önnönmagára ismer, miként nappal jöttén a napóra számlapja;

É szabályos érvényű ráépítkezés a múlt idő múlttá lett vázára, melyet elhaladtukban viharzásukkal megpergetnek a kifejlődő spirálkódok, átírnak megtestesülő csillagábrák,

És egyszeriben látni az ég nemezlapján a föltételezhetővé lett tavaszpontot, mintha menhírek közül kelne a Nap,

Ám az állapot átszerveződik mozgássá, kimondhatatlan méretű felvonulássá, amely megroppantja a világtörténelem föld alá merült csontjait, hogy a morajlása alatt beomlik mészkő- és márványboltozat,

Elhalványulnak a maradék föliratok az idegenből érkező, távoli értelmű szavak hangzatán, ahogy véghezvihetlent visznek általuk véghez:

Tájképeket festenek velük, helyeket jelölnek meg, szent köveikkel illetik a földet, áldozatot mutatnak be odvas fáknak, mint aki ismerős helyre ért,

Hazatalálva végül, akár az elhagyott regében, amely mesélője nélkül bolyongott, és, íme, végül akad valaki, aki elmondja a benne foglalt történetet:

(Kerekék sugár küllőiben akadozását a régi szavaknak, ahogyan egy elveszett varangy akarna átugrani forgásuk között)

Érzéketlenül a varázslásra, a táltosok ígéire, a még nem létező szavakkal való küzdelemre,

Ahogy a fogalmak dugványai észbe kapnak a nyelvben, és egy hosszú inda mondatot alkot növekedve, meggyökerezvén a jelentésben, miként szótövekből álló ültetvény kitartó bizonyítéka, amelyet nincs mód többé keresztülhúzni, érvénytelenné nomadizálni.